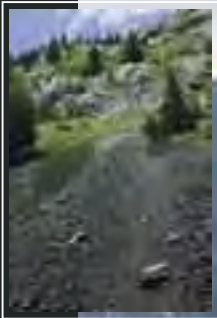

CHOČ

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlásené s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU CHOČ

Výhled z vrchola Choča

Identifikačný kód územia: SKUEV0305
Nadmorská výška: 679 – 1609 m n. m.
Rozloha: 2192 ha
Kraj: Žilinský

Okres: Dolný Kubín, Ružomberok
Katastrálne územie: Jasenová, Likavka, Lisková, Lúčky, Martinček, Turík, Valaská Dubová, Vyšný Kubín

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

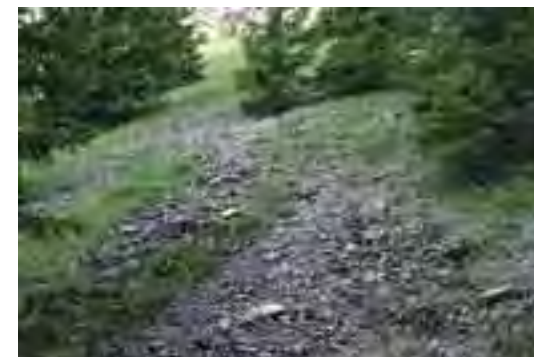
PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu Choč zahŕňa najvyššiu časť a zároveň dominantu Chočských vrchov – masív Veľkého Choča. Podložie je budované druhohornými usadenými a následne zvrásnenými horninami Chočského príkrovu, vápencami a dolomitmi, s typickým bralným reliéfom. V území nachádzame celý rad biotopov európskeho a národného významu. Prevažnú časť zaberajú relatívne zachované lesné porasty od podhorského až po hornú hranicu horského stupňa – kvetnaté bučiny, vo vyšších polohách pôvodné smrečiny. Na ne nadväzuje naznačený subalpínsky stupeň s kosodrevinou. Významne je zastúpený biotop vápencových skalných štrbín, sutín, ďalej tu nájdeme podhorské a horské lúky a pasienky, vzácné prameniská.

Flóra územia, najmä najvyšších partii Veľkého Choča, je mimoriadne bohatá. Je tu zastúpené množstvo horských a vysokohorských rastlinných druhov typických pre pohoria Fatry a zároveň tu rastú aj druhy z tatranskej oblasti. Územie je charakteristické bohatým výskytom vstavačovitých. Z druhov európskeho významu

Skalné útvary

Karbonátové sutiny

Choč z ružomerskej Kalvárie

sa tu nachádza veľmi bohatá populácia klinčeka lesklého (*Dianthus nitidus*), ktorý je západokarpatským paleoendemitom, ďalej naša najkrajšia orchidea črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*) a ďalší z našich endemitov poniklec slovenský (*Puslatilla slavica*). Trvale sa tu vyskytujú veľké šelmy – medveď, rys, vlk a pravidelne býva zaznamenávané hniezdenie ohrozených druhov veľkých dravcov.

Črievičník papučkový
(*Cypripedium calceolus*)

Vstavač počerný letný
(*Orchis ustulata aestivalis*)

Horská flóra

NEGATÍVNE VPLYVY

V pásme lesa, v častiach s nižším stupňom ochrany, sa negatívne prejavuje hospodárenie v lesných porastoch, najmä používanie nevhodných hospodárskych spôsobov alebo ťažkých mechanizmov spojené s poškodzovaním pôdneho a vegetačného krytu. Zraniteľnosť územia zvyšuje aj zhoršený zdravotný stav najmä sekundárnych smrekových monokúltúr v nižších polohách na úpätí masívu Veľkého Choča.

Nepriaznivo sa prejavuje aj obľúbenosť Veľkého Choča medzi turistami so všetkými negatívami spojenými s vysokou celoročnou návštevnosťou. Zošľapávanie cenných subalpínskych travinno-bylinných biotopov najmä na vrchole, odpadky, zbytočné trhanie často vzácnych rastlín. Nezanedbateľné je vyrušovanie veľkým šeliem (medveď) pohybom veľkého počtu návštevníkov v prírodnom prostredí.

Vrchol Choča

OCHRANA ÚZEMIA

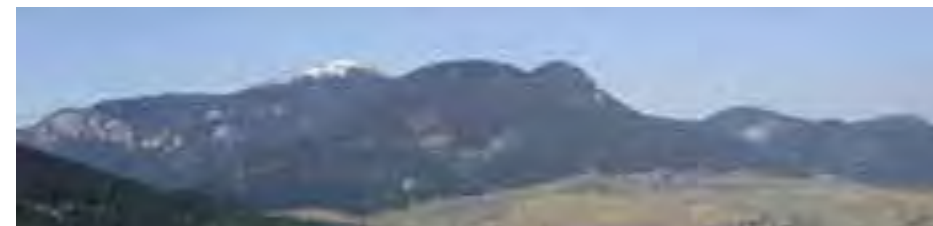
Zákonná ochrana bola väčšej časti územia európskeho významu Choč poskytnutá v roku 1982, kedy na ploche 1428 ha bola vyhlásená vtedy Štátna prírodná rezervácia Choč. V roku 1995 bolo toto územie zaradené do zoznamu národných prírodných rezervácií, s najvyšším, 5. stupňom ochrany prírody.

Navrhované územie európskeho významu Choč rozširuje súčasné hranice rovnomennej národnej prírodnej rezervácie. Potreba ochrany biotopov a druhov európskeho významu a zachovania ich priaznivého stavu si vyžaduje cieleň a v časti územia aktívny prístup. Stratégiou ochrany je preto diferencovaný manažment realizovaný prostredníctvom **zonácie územia a programu starostlivosti.**

Znamená to zabezpečenie vhodného režimu a intenzity využívania najmä lesných ale aj nelesných spoločenstiev a usmernenie iných aktivít takým spôsobom, aby sa dlhodobo zachoval dostatočný počet lokalít s významnými druhmi a biotopmi. Hlavným nástrojom na takúto reguláciu má byť zonácia územia na časti s 5., 4. a 2. stupňom ochrany, teda na tri zóny.

Zóna A

Do A zóny sú zaradené územia s najvýznamnejšími prírodnými hodnotami, najmä prirodzené alebo málo pozmenené ekosystémy, ktoré budú ponechané na prirodzený vývoj (územia bez zásahu). Prírodné ekosystémy v A zóne sa vyznačujú vysokým stupňom stability a samoregulačnou schopnosťou. V ÚEV Choč zóna A zaberá najvyššie položené časti územia: subalpínsky a najzachovalejšie časti horského stupňa. Subalpínsky stupeň charakterizujú porasty kosodreviny, vegetácia skalných štrbín a travinno-bylinné porasty na vápencovom podlaží. Lesné ekosystémy sú tvorené formáciami prírodných lesov s rozličným stupňom prechodu k prirodzeným lesom.

Pohľad na masív Choča z ružomerskej kalvárie

Vápencové skaly

Choč z Pravnáča

Zaškov

Soldanelka karpatská
(*Soldanella carpatica*)

Tučnica alpínska
(*Pinguicula alpina*)

Lomikameň trváci
(*Saxifraga wahlenbergii*)

Vápencové skaly

Jasenová

Komjatná

Valaská Dubová

RUŽOMBEROK

Likavka

Martinček

Tur
Liptov

Lisková Iv

LEGENDA
SKÚPEVNOSŤ

Vrcholové partie Choča s bohatou horskou flórou

Cieľ – ponechať ekosystémy ich prirodzenému vývoju, uchovanie alebo obnova samoregulačných funkcií ekosystému a vylúčenie ľudských zásahov do prírodného prostredia.

Zóna B

Do tejto zóny patria určitým spôsobom hospodársky využívané ekosystémy. Je tvorená najmä lesnými porastami, zväčša so zmenenou štruktúrou a lokálne aj drevinovou skladbou. V tejto zóne bude aj

časť horských lúk a pasienkov, kde je na ich udržanie nevyhnutná ľudská činnosť, v tomto prípade najmä tradičné využívanie pasiením oviec. Je to zóna aktívneho manažmentu, lesné porasty je potrebné obhospodarovať najjemnejšími hospodárskymi spôsobmi.

Cieľ – zachovať druhovú pestrosť nelesných biotopov, pri lesoch posilňovať odolnosť potenciál a stabilitu lesných porastov, zachovať prirodzenú pestrosť drevín a spoločenstiev.

Zóna D

Zahŕňa časti územia kde boli prírodné zložky výraznejšie pozmenené činnosťou človeka a socioekonomickým využívaním.

Stokráska Micheliho (Bellidiastrum michelii)

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17.3.2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Choč, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.soprs.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá priradenú zónu).

Cieľ – dlhodobým cieľom je zabezpečiť aj v intenzívne hospodársky využívaných lesných porastoch stanovištne vhodné drevinové zloženie, ktoré posilňuje odolnosť porastov. V častiach s trávnyymi porastmi zabezpečiť zachovanie druhovej bohatosti a charakteru krajiny a usmerňované rekreačné a iné využívanie.

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Lúky, pasienky:

- výrub náletových drevín a zabraňovanie ich zmladzovaniu
- pravidelné kosenie resp. pasenie (ovce)

Lesné porasty

- zásady lesného hospodárstva podľa zonácie:

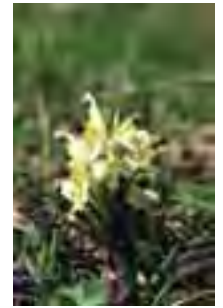
A zóna – bezzásahový režim; kalamitné situácie budú posudzované osobitne

B zóna – v porastoch so zmeneným drevinovým zložením v porovnaní s typologickým návrhom regulačnými opatreniami pestovania lesa (starostlivosťou o nárusty, prečistkami a najmä úrovňovými prebierkami miernej intenzity dvakrát v decéniu) zabezpečovať postupné približovanie sa k modelom tatranského prírodného lesa v horskom a podhorskom stupni

D zóna – postupné znižovanie zastúpenia stanovištne nepôvodných druhov drevín

Plamienok alpský (Clematis alpina)

Všivec Oederov (Pedicularis oederi)

Zonácii územia a vypracovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníckymi a užívateľskými územia. Nezávisle na tomto procese môžete s otázkami a návrhmi už teraz kontaktovať pracovníkov ŠOPSR – Správy TANAP.

Vrchol Choča

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Vresoviská a krovinné biotopy mierneho pásma	
Kosodrevina	4070*
Porasty borievky obyčajnej	5130
Prírodné a poloprírodné travinnobylinné biotopy	
Dealpínske travinnobylinné porasty	6190
Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží	6210*
Horské kosné lúky	6520
Rašeliniská	
Slatiny s vysokým obsahom báz	7230
Skalné biotopy a jaskyne	
Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa	8120
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8210
Nesprístupnené jaskynné útvary	8310
Lesné biotopy	
Bukové a jedľové kvetnaté lesy	9130
Javorovo-bukové horské lesy	9140
Vápnomilné bukové lesy	9150
Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*
Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy	91Q0
Horské smrekové lesy	9410

Vrcholová časť Veľkého Choča z Poľany

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
Vyššie rastliny	
črievičník papučkový	<i>Cypripedium calceolus</i>
klinček lesklý	<i>Dianthus nitidus*</i>
poniklec slovenský	<i>Pulsatilla slavica*</i>
Obojživelníky	
kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
Cicavce – netopiere	
netopier čierny/uchaňa čierna	<i>Barbastella barbastellus</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>
podkovár krpatý/ p.malý	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Cicavce šelmy	
vlk dravý	<i>Canis lupus*</i>
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>
medveď hnedý	<i>Ursus arctos*</i>

Poniklec slovenský
(*Pulsatilla slavica*)

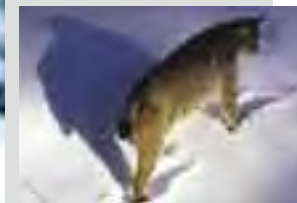
Kunka žltobruchá
(*Bombina variegata*)

Vlk dravý (*Canis lupus*)

Medveď hnedý
(*Ursus arctos*)

Rys ostrovid
(*Lynx lynx*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89035-80-9

Štátna ochrana prírody SR
Správa Tatranského národného parku
Tatranská Štrba 75
P. O. Box 21
059 41 Tatranská Štrba
Tel./Fax: (052) 4484217
E-mail: tanap@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © D. Dítě, © J. Kautman, © J. Ksiažek

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – Choč z ružomerskej Kalvárie, klinček lesklý (*Dianthus nitidus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*)*

zadná strana – Veľká Fatra z Choča

